

POSUDEK
vedoucího bakalářské práce

Jméno studenta: Andrea Madárová
Název diplomové práce: Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích
Vedoucí práce: Doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th. D.
Termín odevzdání posudku: 14. 5. 2012

Téma, cíl a metoda práce

V odborné reflexi násilí, které vzniklo v důsledku napětí mezi novým náboženským hnutím a většinovou společností, je možné nalézt témata, která – přinejmenším v českém odborném prostředí – nebyla dosud zpracována. Zájem studentky psychosociálních věd Andrey Madárové sliboval objevení takového tématu, které by se nacházelo na pomezí religionistiky a sociální psychologie. Ve své práci chtěla „poodhalit mechanismy“, které o postoji většinové společnosti k novým náboženským hnutím rozhodují (str. 7), a to prostřednictvím dvou případů – amerického hnutí Svatyně lidu, jehož napětí ve vztahu s většinovou společností vyvrcholilo roku 1978, a japonského hnutí Óm šinrikjó, kde k tragickému vrcholu zápasu s japonskou společností došlo roku 1995.

Mám za to, že tento záměr se studentce nepodařilo zcela naplnit. Odevzdala práci, na níž je patrná píle, ale zdá se mi, že úsilí studentky se příliš vyčerpalo popisem příběhů obou zmíněných hnutí. Je vidět, že rekonstrukce těchto příběhů na základě několika titulů sekundární literatury nebyla vůbec jednoduchá, a vypadá to, že na hlubší analýzu těchto příběhů a vysvětlení jednotlivých událostí z hlediska sociální psychologie (tedy na ono „poodhalení mechanismů“) studentce již nestačily síly, čas anebo obojí. Naprostou většinu bakalářské práce tak tvoří převyprávění příběhů. Toto převyprávění se mi zdá celkem dobré a poučené, ale mělo by být pouze základem pro to, aby studentka uplatnila znalosti a dovednosti ze svého studijního oboru, nikoli hlavní a téměř jedinou (až na několik stran v závěru) částí bakalářské práce.

Věcný obsah a přínos

Studentka Andrea Madárová pracovala s religionistickým tématem, sama ale religionistkou není. Na její práci je to někdy více, někdy méně znát. S teoretickým úvodem do problematiky nových náboženských hnutí se autorka vyrovnala celkem dobře, ale např. z použití lidové definice milenialismu na str. 17 (která navíc vůbec neodpovídá milenialismu v raném Asaharově myšlení, o němž na této straně píše) je absence religionistické průpravy patrná. Potíž je také v tom, že řadu religionistických pojmů a faktů přebírá z Bracketta, tedy z autora, který jako novinář dobře a objektivně popsal historii hnutí Óm šinrikjó, ale jemuž je religionistické vidění pochopitelně také cizí. Studentka Madárová tak z Bracketta např. přejímá zavádějící tvrzení, které vytváří dojem, že hnutí Óm šinrikjó bylo ve svých politických ambicích mezi japonskými náboženskými společenstvími výjimkou (str. 25) – pravdou je přitom spíše opak. Někdy studentku bez zkušeností s religionistickými fakty také „zradí“ nepřesný překlad Bracketta (např. Sjednocená církev místo Církev sjednocení na str. 28).

Výše zmíněná náročnost rekonstrukce příběhů na základě několika titulů sekundární odborné i populární literatury se projevila na některých místech tím, že text není ve své úspornosti příliš přehledný, a někdy se zdá být dokonce trochu zavádějící: příkladem je popis vraždy Hideo Muraie na str. 28 (zdá se mi, že vzniká dojem, jako by Hideo byl zavražděn někým

z hnutí Óm šinrikjó), popis způsobu rozšíření sarinu v tokijském metru (str. 38), používání jména Šókó Asahara při líčení životního období, kdy se tento muž jmenoval jinak, nebo dojem dvou organizací na straně 52. Tam se na základě dvou knih, které autorka cituje, zdá, že jednou z těchto organizací jsou Znepokojení příbuzní a druhou Concerned Relatives Committee. Na druhou stranu musím ocenit, že v popisu příběhů jsem nenalezl v podstatě žádné vyslovené chyby (snad kromě záměny listopadu za duben na str. 52), spíše někdy přílišnou závislost na jednom (a třeba nikoli nejspolehlivějším) autorovi (v otázce odznáčku na místě vraždy Sakamota na str. 33 Brackett nepodává – obávám se – správnou konečnou verzi). Odborný přínos práce vidím jako minimální: u popisu dvou tragických příběhů je to pochopitelné, méně samozřejmé je to bohužel u příliš stručné (a - zdá se mi - také příliš povrchní) analýzy.

Forma práce

Autorka hojně a vesměs řádně odkazuje na práce, z nichž čerpá. Nekontroloval jsem sice všechny odkazy, ale našel jsem jen jednu nepřesnou citaci, na niž je odkázáno v poznámce 387. Potíž je ovšem s odkazy na internetové zdroje, např. odkaz v poznámce 65 je zjevně špatný. Také většina odkazů v Seznamu příloh je nepoužitelných. V Seznamu použité literatury by neměly být uvedeny tituly, s nimiž autorka sama nepracovala. Po vynechání těchto titulů se sympaticky bohatý a zdánlivě cizojazyčný seznam literatury bohužel značně ztenčí a zůstanou pouze české práce. Zaráží mě také to, že v Seznamu literatury nenacházím ani jeden titul, jehož prostřednictvím by autorka navázala na předmět svého tříletého bakalářského studia.

Autorčina píle, s níž se bezpochyby „zakousla“ do popisů tragických příběhů, se projevila i v pravopise. Práce obsahuje ještě celkem únosné množství chyb: kromě zkratu, kterým je jistě ypsilon v sousloví „Učedníci Kristovy“ (str. 44), je to „pouze“ notorická chyba interpunkce ve vložených větách, jež je pro čtenáře – musím přiznat – velmi únavná. Na některých místech (str. 29) byla studentka nepozorná; její práce např. obsahuje kromě správné verze jména Sakamoto také verzi „Sakamota“. Daleko horší to je ovšem s autorčím stylem. V bakalářské práci je mimořádné množství špatně zkonstruovaných vět (s vyšínutím větné stavby, kumulací vedlejších vět apod.) a větných prefabrikátů. Příkladem je důležitá, již citovaná věta z Úvodu (str. 7): „Práce se pokusí poodhalit mechanismy, jež fungují ve většinové společnosti v rámci přijetí a tolerance nových náboženských hnutí.“ Autorčin styl prozrazuje nejen neobratnost v psaní textů, ale také – pokud se mohu odvážit odhadu – nedostatek četby kvalitní literatury.

Celkové hodnocení

U studentky Andrey Madárové oceňuji snahu, ale zdá se mi, že její záměr tímto způsobem překročit hranici jejího oboru se ukázal jako téměř nad její síly, a možná dokonce nad možnosti bakalářské práce ve stanoveném rozsahu. Nemohu tedy její výsledek hodnotit lépe než stupněm „dobře“.

Zdeněk Vojtíšek